సుప్రీంకోర్టు తీర్పు: గౌరవప్రదంగా మరణించే హక్కు

1. కేసు నేపథ్యం:

- **వ్యక్తి:** హరీష్ రాణా (32 ఏళ్లు).
- **స్థితి:** గత 13 ఏళ్లుగా **పర్సిస్టెంట్ వెజిటేటివ్ స్టేట్ (Persistent Vegetative State)** మరియు 100% క్వాడ్రిప్లెజిక్ డిసేబిలిటీతో (నాలుగు కాళ్లు, చేతులు పక్షవాతానికి గురికావడం) ఉన్నారు.
- **తీర్పు:** ఇతనికి క్లినికల్‌గా అందిస్తున్న పోషణ మరియు హైడ్రేషన్ (CANH - Clinically Assisted Nutrition and Hydration) నిలిపివేసేందుకు కోర్టు అనుమతించింది.

2. పదజాలంలో మార్పు (Terminology Change):

ఈ తీర్పులో సుప్రీంకోర్టు ఒక ముఖ్యమైన మార్పును సూచించింది:

- ఇకపై '**పాసివ్ యుథనేసియా**' **(Passive Euthanasia)** అనే పదాన్ని వాడకూడదని, అది అయోమయానికి గురిచేస్తోందని పేర్కొంది.
- దీని స్థానంలో '**వైద్య చికిత్సను ఉపసంహరించుకోవడం లేదా నిలిపివేయడం**' **(Withdrawing or Withholding of Medical Treatment)** అనే పదాన్ని ఉపయోగించాలని ఆదేశించింది.
- **యాక్టివ్ యుథనేసియా (Active Euthanasia):** ఇది భారతదేశంలో ఇప్పటికీ **నిషేధం (Impermissible)**.

3. చారిత్రక ప్రాధాన్యత:

- **2018 మార్గదర్శకాల అమలు:** సుప్రీంకోర్టు తన 2018 నాటి రాజ్యాంగ ధర్మాసనం (Constitution Bench) ఇచ్చిన 'లివింగ్ విల్' మరియు పాసివ్ యుథనేసియా మార్గదర్శకాలను స్వయంగా అమలు చేయడం ఇదే మొదటిసారి.
- **గౌరవప్రదంగా మరణించే హక్కు:** రాజ్యాంగంలోని **ఆర్టికల్ 21 (జీవించే హక్కు)** లో 'గౌరవప్రదంగా మరణించే హక్కు' కూడా ఒక భాగమని కోర్టు పునరుద్ఘాటించింది.

4. ధర్మాసనం (Bench):

- జస్టిస్ జె.బి. పార్దివాలా మరియు జస్టిస్ కె.వి. విశ్వనాథన్ నేతృత్వంలోని ధర్మాసనం ఈ తీర్పును వెలువరించింది.

పోటీ పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్లు:

అంశం	**వివరాలు**
కేసు పేరు	హరీష్ రాణా కేసు (2026)
కీలక పదం	'పాసివ్ యుథనేసియా' బదులు 'Withdrawing Medical Treatment'

అంశం	వివరాలు
రాజ్యాంగ అధికరణం	ఆర్టికల్ 21 (Right to Life with Dignity)
నిషేధించబడినది	యాక్టివ్ యుథనేసియా (Active Euthanasia)
ముఖ్య ఉద్దేశ్యం	మనిషి గౌరవప్రదంగా తనువు చాలించే హక్కును గుర్తించడం

ప్రధాన మంత్రి వన్‌బంధు కళ్యాణ్ యోజన (PMVKY) & ఇతర పథకాలు

1. PMVKY కింద అమలయ్యే పథకాలు:

ఇది ఒక అంబ్రెల్లా పథకం (Umbrella Scheme). దీని కింద ఈ క్రింది పథకాలు ఉంటాయి:

- **స్కాలర్‌షిప్‌లు:** ST విద్యార్థులకు ప్రీ-మెట్రిక్ మరియు పోస్ట్-మెట్రిక్ స్కాలర్‌షిప్‌లు.
- **PM JANMAN:** బలహీన గిరిజన తెగల (PVTGs) అభివృద్ధి.
- **DAJGUA:** గతంలో ఉన్న 'ప్రధాన మంత్రి ఆది ఆదర్శ్ గ్రామ్ యోజన' (PMAAGY) ను **'ధర్తీ ఆబా జనజాతీయ గ్రామ్ ఉత్కర్ష్ అభియాన్' (DAJGUA)** గా మార్చారు.
- **ఇతరాలు:** గిరిజన పరిశోధనా సంస్థలకు (TRI) మద్దతు, ప్రాజెక్ట్ మేనేజ్‌మెంట్ యూనిట్లు.

2. ధర్తీ ఆబా జనజాతీయ గ్రామ్ ఉత్కర్ష్ అభియాన్ (DAJGUA):

- **ప్రారంభం:** 2 అక్టోబర్ 2024.
- **లక్ష్యం:** 5 ఏళ్లలో 63,843 గ్రామాల్లో మౌలిక సదుపాయాల లోపాలను పూడ్చడం.
- **వ్యాప్తి:** 30 రాష్ట్రాలు/UTలలోని 549 జిల్లాలు. 5 కోట్ల మంది గిరిజనులకు ప్రయోజనం.
- **బడ్జెట్:** ₹79,156 కోట్లు (కేంద్ర వాటా: ₹56,333 కోట్లు).
- **అమలు:** 17 మంత్రిత్వ శాఖల ద్వారా 25 రకాల జోక్యాలు (Interventions).

3. PM JANMAN (PM Janjati Adivasi Nyaya Maha Abhiyan):

- **లక్ష్యం:** 18 రాష్ట్రాలు మరియు ఒక UTలోని **75 PVTG** వర్గాల సామాజిక-ఆర్థిక అభివృద్ధి.
- **బడ్జెట్:** ₹24,104 కోట్లు.
- **సౌకర్యాలు:** సురక్షిత గృహాలు, తాగునీరు, విద్య, ఆరోగ్యం మరియు టెలికాం కనెక్టివిటీ వంటి 11 రకాల సేవలు.

4. అభివృద్ధి కార్యాచరణ ప్రణాళిక (DAPST):

- ఇది షెడ్యూల్డ్ తెగల అభివృద్ధి కోసం ఒక వ్యూహం.
- గిరిజన మంత్రిత్వ శాఖతో పాటు మరో **41 మంత్రిత్వ శాఖలు/శాఖలు** తమ బడ్జెట్‌లో కొంత శాతాన్ని గిరిజన అభివృద్ధి కోసం కేటాయిస్తాయి.

5. నీతి ఆయోగ్ (NITI Aayog) మూల్యాంకన ముఖ్యాంశాలు:

- **స్కాలర్‌షిప్‌లు:** విద్యావకాశాలను మెరుగుపరిచాయి, కానీ నిధుల విడుదలలో జాప్యం మరియు అవగాహన లోపం సవాళ్లుగా ఉన్నాయి.
- **PMVKY:** మౌలిక సదుపాయాలను మెరుగుపరిచింది, అయితే క్షేత్రస్థాయిలో పర్యవేక్షణ (Monitoring) పెంచాలి.
- **TRI (ట్రైబల్ రీసెర్చ్ ఇన్‌స్టిట్యూట్స్):** పరిశోధనా సామర్థ్యాన్ని మరియు సిబ్బంది కొరతను అధిగమించాల్సిన అవసరం ఉంది.

పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్లు:

పథకం/అంశం	కీలక వివరాలు
PMVKY	గిరిజన సంక్షేమ పథకాలన్నింటికీ ఒక గొడుగు వంటి పథకం (Umbrella Scheme).
DAJGUA	63,843 గ్రామాలను సంతృప్త స్థాయికి చేర్చడం (Saturate gaps).
PM JANMAN	75 PVTG తెగలపై దృష్టి (Budget: ₹24,104 Cr).
DAPST	41 కేంద్ర మంత్రిత్వ శాఖల నిధుల కేటాయింపు.
నిర్వహణ కమిటీలు	SLAC (రాష్ట్ర స్థాయి - చీఫ్ సెక్రటరీ), జిల్లా స్థాయి (కలెక్టర్).

గుజరాత్ ప్రత్యేక అంశాలు: గిరిజన సాహిత్యం కోసం 'నేషనల్ లెవల్ ట్రైబల్ రైటర్ కాంక్లేవ్' నిర్వహించడం మరియు 'ఆది విశ్వవిద్యాలయం'లో రాత్వా నృత్యం, పిథోరా పెయింటింగ్‌ను పాఠ్యాంశాల్లో చేర్చడం వంటివి **Best Practices** గా గుర్తించబడ్డాయి.

కేంద్ర గిరిజన వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ వెల్లడించిన '**గిరిజనుల మానవాభివృద్ధి సూచిక (HDI) మరియు జీవన ప్రమాణాలు**' కు సంబంధించిన కీలక గణాంకాలు, విశ్లేషణ పోటీ పరీక్షల దృష్ట్యా ఇక్కడ ఉన్నాయి:

గిరిజనుల మానవాభివృద్ధి & వినియోగ వ్యయం (MPCE)

1. మానవాభివృద్ధి సూచిక (HDI) - భారత్:

- **నిర్వహణ:** ప్రతి ఏటా **UNDP** (ఐక్యరాజ్యసమితి అభివృద్ధి కార్యక్రమం) జాతీయ స్థాయిలో HDIని విడుదల చేస్తుంది.
- **కొలమానాలు:** (i) పుట్టినప్పుడు సగటు ఆయుర్దాయం, (ii) పాఠశాల విద్య (Expected/Mean years), (iii) తలసరి స్థూల జాతీయ ఆదాయం (GNI per capita).
- **వృద్ధి:** భారతదేశ HDI 2010లో 0.590 ఉండగా, 2023 నాటికి **0.685** కు పెరిగింది (HDR 2025 ప్రకారం).
- **గమనిక:** ప్రస్తుతం గిరిజనులకు (ST) సంబంధించి విడివిడిగా (Disaggregated) HDI గణాంకాలను దేశంలో ప్రచురించడం లేదు.

2. నెలవారీ తలసరి వినియోగ వ్యయం (MPCE):

NSSO నిర్వహించిన గృహ వినియోగ వ్యయ సర్వే (HCES) 2023-24 ప్రకారం గిరిజనుల స్థితిగతులు:

- **గ్రామీణ ప్రాంతం:** ₹3,363 (2011-12లో ఇది ₹1,122 మాత్రమే).
- **పట్టణ ప్రాంతం:** ₹6,030 (2011-12లో ఇది ₹2,193 మాత్రమే).
- **విశ్లేషణ:** గడిచిన దశాబ్ద కాలంలో గిరిజనుల వినియోగ వ్యయం గణనీయంగా పెరిగింది, ఇది మెరుగైన జీవన ప్రమాణాలను సూచిస్తుంది.

3. జీవన ప్రమాణాల మెరుగుదలకు ప్రభుత్వ చర్యలు:

- **DAPST (Development Action Plan for STs):** గిరిజన మంత్రిత్వ శాఖతో పాటు మరో **41 మంత్రిత్వ శాఖలు** గిరిజన అభివృద్ధి కోసం నిధులు కేటాయిస్తున్నాయి.
- **DAJGUA (ధర్తీ ఆబా అభియాన్):** 63,843 గ్రామాల్లో మౌలిక సదుపాయాల కల్పన లక్ష్యం.
- **PM-JANMAN:** PVTG గృహాలకు తాగునీరు, విద్యుత్, రోడ్లు వంటి ప్రాథమిక సౌకర్యాలు కల్పించడం.
- **PMJVM (PM Janjatiya Vikas Mission):** గిరిజన ఉత్పత్తుల మార్కెటింగ్ మరియు **వన ధన్ వికాస్ కేంద్రాల (VDVKs)** ఏర్పాటు.
- **EMRS (ఏకలవ్య పాఠశాలలు):** 50% పైగా ST జనాభా ఉన్న ప్రతి బ్లాక్‌లో ఒక పాఠశాల ఏర్పాటు (లక్ష్యం: 728 పాఠశాలలు).

4. విద్యా పరమైన తోడ్పాటు (Scholarships):

- **ప్రీ-మెట్రిక్:** 9, 10 తరగతుల విద్యార్థులకు. తల్లిదండ్రుల వార్షిక ఆదాయం ₹2.50 లక్షల లోపు ఉండాలి.
- **పోస్ట్-మెట్రిక్:** పదవ తరగతి తర్వాతి చదువుల కోసం. కోర్సును బట్టి నెలకు ₹230 నుండి ₹1200 వరకు స్కాలర్‌షిప్.
- **నిధుల వాటా:** కేంద్ర, రాష్ట్రాల మధ్య **75:25** నిష్పత్తిలో ఉంటుంది (ఈశాన్య/హిమాలయ రాష్ట్రాలకు 90:10).

పోటీ పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్లు:

అంశం	**గణాంకాలు / వివరాలు**
భారత HDI (2023)	0.685
ST గ్రామీణ MPCE (2023-24)	₹3,363
ST పట్టణ MPCE (2023-24)	₹6,030
EMRS లక్ష్యం	728 పాఠశాలలు (3.5 లక్షల మంది విద్యార్థులు)

అంశం	గణాంకాలు / వివరాలు
DAPST భాగస్వామ్య శాఖలు	41 మంత్రిత్వ శాఖలు
స్కాలర్‌షిప్ ఆదాయ పరిమితి	₹2.50 లక్షలు (Parental Income)

ఆది-వాణి (Adi-Vaani): AI-ఆధారిత గిరిజన భాషా ప్లాట్‌ఫారమ్

1. ప్రాజెక్ట్ ఉద్దేశ్యం:

- గిరిజన భాషల **డాక్యుమెంటేషన్, డిజిటలైజేషన్** మరియు **అనువాదం (Translation)** కోసం AI సాంకేతికతను ఉపయోగించడం.
- ఆధునీకరణ మరియు సామాజిక-ఆర్థిక మార్పుల వల్ల కనుమరుగవుతున్న గిరిజన భాషా సంస్కృతులను సంరక్షించడం.

2. ప్రస్తుత భాషలు (అందుబాటులో ఉన్నవి):

ప్రస్తుతం ఈ యాప్ మరియు వెబ్ పోర్టల్ ద్వారా ఈ క్రింది 4 భాషలకు సేవలు అందుతున్నాయి:

- **గోండి (Gondi):** ఛత్తీస్‌గఢ్
- **ముండారి (Mundari):** జార్ఖండ్
- **భిలి (Bhili):** మధ్యప్రదేశ్
- **సంతాలీ (Santali):** ఒడిశా

3. అభివృద్ధి దశలో ఉన్న భాషలు:

- **కుయి (Kui):** ఒడిశా
- **గారో (Garo):** మేఘాలయ

4. రెండవ దశలో ప్రతిపాదించిన భాషలు (7 భాషలు):

రెండవ దశలో ఈ క్రింది గిరిజన భాషలను చేర్చనున్నారు:

- **కోయ (Koya):** ఆంధ్రప్రదేశ్
- **కత్కారి (Katkari):** మహారాష్ట్ర
- **కొక్‌బోరోక్ (Kokborok):** త్రిపుర
- **బెట్టా కురుబ (Betta Kuruba):** కర్ణాటక
- **థోడౌ కుకీ & తంగ్‌ఖుల్ (Thodou Kuki & Tangkhul):** మణిపూర్
- **చోద్రి (Chodri):** గుజరాత్

5. అమలు విధానం:

- ఈ ప్రాజెక్ట్‌ను ఆయా రాష్ట్రాల్లోని **ట్రైబల్ రీసెర్చ్ ఇన్‌స్టిట్యూట్స్ (TRIs)** సమన్వయంతో దశలవారీగా అమలు చేస్తారు.
- భాషా డాక్యుమెంటేషన్ కోసం స్థానిక స్టేక్ హోల్డర్లతో ప్రభుత్వం సహకరిస్తుంది.

పోటీ పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్లు:

అంశం	**వివరాలు**
ప్లాట్‌ఫారమ్ పేరు	ఆది-వాణి (Adi-Vaani)
సాంకేతికత	ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ (AI)
ముఖ్య లక్ష్యం	గిరిజన భాషల డిజిటలైజేషన్ & ప్రిజర్వేషన్
ఆంధ్రప్రదేశ్ నుండి ప్రతిపాదిత భాష	కోయ (Koya) - 2వ దశలో
మొదటి దశలోని భాషలు	గోండి, ముండారి, భిలి, సంతాలీ
నోడల్ సంస్థలు	రాష్ట్ర గిరిజన పరిశోధనా సంస్థలు (TRIs)

V.O. చిదంబరనార్ పోర్ట్: 'డిజిటల్ ట్విన్' (Digital Twin) అమలు

1. చారిత్రక ప్రాధాన్యత:

- **తొలి భారతీయ ఓడరేవు:** 'డిజిటల్ ట్విన్' (Digital Twin) సాంకేతికతను అమలు చేసిన **మొదటి భారతీయ ప్రధాన ఓడరేవు (Major Port)** గా V.O. చిదంబరనార్ పోర్ట్ (తూత్తుకుడి, తమిళనాడు) నిలిచింది.
- **ప్రారంభం:** 2026 ఫిబ్రవరి 23న కేంద్ర మంత్రి సర్బానంద సోనోవాల్ ఈ ప్లాట్‌ఫారమ్‌ను ప్రారంభించారు.

2. డిజిటల్ ట్విన్ అంటే ఏమిటి?

- ఇది ఓడరేవు యొక్క భౌతిక మౌలిక సదుపాయాలు, ఆస్తులు మరియు కార్యకలాపాలకు సంబంధించిన ఒక **రియల్-టైమ్ వర్చువల్ ప్రతిరూపం (Virtual Replica)**.
- ఇది **IoT సెన్సార్లు, GPS ట్రాకింగ్, LiDAR మ్యాపింగ్, డ్రోన్ ఇమేజింగ్** మరియు CCTV నెట్‌వర్క్‌లను అనుసంధానించడం ద్వారా పనిచేస్తుంది.

3. ప్రధాన ఉపయోగాలు:

- **ప్రిడిక్టివ్ అనలిటిక్స్:** AI ఆధారిత పర్యవేక్షణ ద్వారా యంత్రాల మరమ్మతులను ముందే గుర్తించి (Predictive Maintenance), అవి ఆగిపోయే సమయాన్ని తగ్గిస్తుంది.

- **ఆపరేషనల్ ఎఫిషియెన్సీ:** ఓడల రాకపోకలు, క్రేన్ వినియోగం మరియు యార్డ్ సామర్థ్యాన్ని ప్రత్యక్షంగా (Live Visualization) చూడవచ్చు.
- **మెరుగైన సామర్థ్యం:** వెసెల్ టర్న్‌రౌండ్ సమయాన్ని (Vessel Turnaround Time) **25% వరకు** తగ్గించడం దీని లక్ష్యం.
- **నిర్ణయ అధికారాలు:** "What-if" మోడలింగ్ ద్వారా అత్యధిక డిమాండ్ ఉన్న సమయంలో ఎదురయ్యే సవాళ్లను ముందే అంచనా వేయవచ్చు.

4. జాతీయ విజన్:

- ఇది **మారిటైమ్ ఇండియా విజన్** 2030 మరియు **అమృత్ కాల్ విజన్** 2047 లక్ష్యాలకు అనుగుణంగా రూపొందించబడింది.
- భారతీయ ఓడరేవుల అంతర్జాతీయ పోటీతత్వాన్ని పెంచడం మరియు 'ఈజ్ ఆఫ్ డూయింగ్ బిజినెస్' (EoDB) మెరుగుపరచడం దీని ముఖ్య ఉద్దేశ్యం.

పోటీ పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్లు:

అంశం	వివరాలు
పోర్ట్ పేరు	V.O. చిదంబరనార్ పోర్ట్ అథారిటీ (VOCPA)
సాంకేతికత	డిజిటల్ ట్విన్ (Digital Twin)
ముఖ్య ఉద్దేశ్యం	స్మార్ట్ పోర్ట్ మేనేజ్‌మెంట్ & ప్రిడిక్టివ్ మెయింటెనెన్స్
లక్ష్యం	వెసెల్ టర్న్‌రౌండ్ సమయాన్ని 25% తగ్గించడం
విజన్	మారిటైమ్ ఇండియా విజన్ 2030
ప్రారంభించిన వారు	సర్బానంద సోనోవాల్ (కేంద్ర నౌకాయాన మంత్రి)

విశ్లేషణ: సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ మరియు ఎకానమీ విభాగాల్లో ఓడరేవుల ఆధునీకరణపై ప్రశ్నలు అడిగే అవకాశం ఉంది. 'డిజిటల్ ట్విన్' అనే పదం ప్రస్తుతం వార్తల్లో ఉంది కాబట్టి దీని సాంకేతికతపై అభ్యర్థులు దృష్టి సారించాలి.

జియోడ్‌కాన్-26 (GeodCon-26) & జియోస్పేషియల్ పాలసీ

1. జియోడ్‌కాన్-26 (GeodCon-26):

- **ఏమిటి?:** ఇది జియోడెసీ (Geodesy) పై నిర్వహించిన **మొదటి జాతీయ సదస్సు**.
- **వేదిక:** న్యూఢిల్లీలోని ఐఎన్ఎస్ఏ (INSA).
- **ప్రారంభం:** కేంద్ర మంత్రి డాక్టర్ జితేంద్ర సింగ్ దీనిని ప్రారంభించారు.

- **ముఖ్య ఉద్దేశ్యం:** శాస్త్రీయ స్వయం సమృద్ధి (Aatmanirbhar Bharat) సాధించడం మరియు దేశీయంగా జియోడెటిక్ మౌలిక సదుపాయాలను బలోపేతం చేయడం.

2. జియోడెసీ (Geodesy) ప్రాముఖ్యత:

- ఇది భూమి పరిమాణం, ఆకారం మరియు గురుత్వాకర్షణ క్షేత్రాన్ని కొలిచే శాస్త్రం.
- ఇది ఉపగ్రహ నావిగేషన్ (NavIC), మౌలిక సదుపాయాల ప్రణాళిక, విపత్తు నిర్వహణ మరియు వాతావరణ పర్యవేక్షణకు వెన్నెముక వంటిది.

3. నేషనల్ జియోస్పేషియల్ పాలసీ 2022:

- **లక్ష్యం:** జియోస్పేషియల్ డేటాను ప్రజాస్వామ్యీకరించడం (అందరికీ అందుబాటులోకి తేవడం) మరియు ఈ రంగంలో సరళీకరణను తీసుకురావడం.
- ఈ విధానం వల్ల ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యం పెరగడమే కాకుండా, పరిపాలనలో పారదర్శకత మెరుగుపడుతుంది.

4. కీలక మౌలిక సదుపాయాలు:

- **National Centre for Geodesy:** దీనిని **IIT కాన్పూర్** లో ఏర్పాటు చేశారు.
- దీనితో పాటు దేశవ్యాప్తంగా **6 ప్రాంతీయ కేంద్రాలను (Regional Centres)** ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా జియోడెటిక్ పరిశోధనలు మరియు సామర్థ్య పెంపును ప్రోత్సహిస్తున్నారు.
- **సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (Survey of India):** దేశంలోని జియోస్పేషియల్ మౌలిక సదుపాయాలను బలోపేతం చేయడంలో ఇది ప్రధాన పాత్ర పోషిస్తోంది.

పోటీ పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్లు:

అంశం	**వివరాలు**
సదస్సు పేరు	జియోడ్‌కాన్-26 (GeodCon-26)
కీలక విధానం	నేషనల్ జియోస్పేషియల్ పాలసీ 2022
NavIC	భారతదేశపు స్వదేశీ నావిగేషన్ వ్యవస్థ
నేషనల్ సెంటర్ ఫర్ జియోడెసీ	IIT కాన్పూర్ (IIT Kanpur)
నోడల్ ఏజెన్సీ	డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ (DST) & సర్వే ఆఫ్ ఇండియా

అంశం	వివరాలు
ముఖ్య ఉద్దేశ్యం	ఖచ్చితమైన పొజిషనింగ్, శాటిలైట్ నావిగేషన్ మరియు క్లైమేట్ మానిటరింగ్

PM-DevINE పథకం: ముఖ్యాంశాలు & పురోగతి

1. పథకం నేపథ్యం:

- **పూర్తి పేరు:** Prime Minister's Development Initiative for North East Region (PM-DevINE).
- **ప్రకటన:** 2022-23 కేంద్ర బడ్జెట్‌లో దీనిని ప్రకటించారు.
- **కాలపరిమితి:** 2022-23 నుండి 2025-26 వరకు (4 ఏళ్లు).
- **మొత్తం కేటాయింపు (Outlay):** ₹6,600 కోట్లు.

2. ప్రస్తుత స్థితి (28 ఫిబ్రవరి 2026 నాటికి):

- **మంజూరైన ప్రాజెక్టులు:** మొత్తం **48 ప్రాజెక్టులు** మంజూరయ్యాయి (విలువ: ₹6,044.36 కోట్లు).
- **పూర్తయినవి:** 03 ప్రాజెక్టులు ఇప్పటికే పూర్తయ్యాయి (విలువ: ₹176.11 కోట్లు).
- **రంగాలు:** కనెక్టివిటీ, విద్యుత్ (Power), సామాజిక మౌలిక సదుపాయాలు మరియు జీవనోపాధి (Livelihood) రంగాలపై దృష్టి సారించారు.

3. అమలు విధానం:

- ఈ ప్రాజెక్టులను సంబంధిత రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు లేదా ఏజెన్సీలు అక్కడి అవసరాలను (Identified gaps) బట్టి ప్రతిపాదిస్తాయి.
- ఇది 100% కేంద్ర నిధులతో నడిచే పథకం (Central Sector Scheme).

4. రాష్ట్రాల వారీగా ముఖ్యాంశాలు (Annexure Highlights):

- **అత్యధిక ప్రాజెక్టులు:** మణిపూర్, మేఘాలయ, నాగాలాండ్ (ఒక్కో రాష్ట్రంలో 7 ప్రాజెక్టులు).
- **అత్యధిక నిధులు:** అస్సాం (₹1,402.50 కోట్లు - 4 ప్రాజెక్టులకు).
- **ప్రాజెక్టులు పూర్తయిన రాష్ట్రం:** సిక్కిం (2 ప్రాజెక్టులు పూర్తయ్యాయి).

పోటీ పరీక్షల కోసం క్విక్ రివిజన్ పాయింట్లు:

అంశం	వివరాలు
పథకం పేరు	PM-DevINE (పీఎం-డివైన్)

అంశం	వివరాలు
లక్ష్యం	ఈశాన్య రాష్ట్రాల (North East) అభివృద్ధి.
మంజూరైన ప్రాజెక్టుల సంఖ్య	48
మొత్తం బడ్జెట్ (Outlay)	₹6,600 కోట్లు
మంత్రిత్వ శాఖ	Ministry of Development of North Eastern Region (MDoNER)
ముఖ్య ఉద్దేశ్యం	మౌలిక సదుపాయాల కల్పన మరియు సామాజిక అభివృద్ధి (Social Development).

ExamChamps